

***CZY SPRAWIEDLIWOŚĆ TO
ZAWSZE СПРАВЕДЛИВОСТЬ?
POLSKO-ROSYJSKA
HOMONIMIA
MIĘDZYJĘZYKOWA W
DWUJĘZYCZNYCH
SŁOWNIKACH PRAWNICZYCH***

dr Magdalena Kuratczyk
Uniwersytet Warszawski
TEPIS, 19.10.2023

Справедливість - sprawiedliwość i inne przykłady form homonimicznych (podobnych brzmieniowo)

абсолюция – absolucja, аванс – awans, авизо – awizo, аренда – arenda, банкротство – bankructwo, диффамация – dyfamacja, жирант – żyrant, задаток – zadatek, инспекторат – inspektorat, кандидат – kandydat, клаузула – klauzula, криминалист – kryminalista, лицензедатель – licencjodawca, неправда – nieprawda, нерезидент – nierezydent, нотариат – notariat, одорология – odorologia, осмология – osmologia, параграф – paragraf, преамбула – preambuła, превенция – prewencja, презумпция – presumpcja, резолюция – rezolucja, реквизиты – rekwizyty, сервитут – serwitut, суброгация – subrogacja, тариф – taryfa, тога – toga, трансмиссия – transmisja, фигурант – figurant

Cel warsztatu

- Na przykładzie kilku terminów wskazać niektóre pułapki, w które łatwo wpaść przy przekładzie, jeśli nadmiernie ufać podobieństwu brzmień wyrazów w dwu spokrewnionych językach
 - Bliskość brzmienia narzuca wręcz myśl o pełnej tożsamości i wzajemnej zastępowalności terminów, co osłabia czujność, zwalnia z głębszej analizy znaczeń, łączliwości, tekstów, w których funkcjonują, i prowadzi do błędów.
 - W pułapkę zastawianą przez tych tzw. *fałszywych przyjaciół tłumacza* wpadają, jak zobaczymy, nie tylko tłumacze praktycy, lecz także autorzy dwujęzycznych prawniczych słowników terminologicznych.
 - Nie brak w słownikach pozornych ekwiwalentów – zbieżnych wyłącznie brzmieniowo, które nie powinny być podsuwane użytkownikom do wykorzystywania w przekładzie.

Źródła: słowniki prawnicze z językiem rosyjskim i polskim

- **Kuraczyk M., 2019**, *Słownik terminologii prawniczej. Polsko-rosyjski, rosyjsko-polski*, Warszawa: C.H. Beck. [800 stron; ponad 13.000 artykułów hasłowych, zawierających ok. 40.000 wyrażen i zwrotów]
- **Lichting A., 1989**, *Słownik prawniczy rosyjsko-polski*, oprac. A. Lichting, J. Surowiec, J. Trzeciński, t. 1-2, Wrocław: Uniwersytet Wrocławski. [ponad 400 stron
w każdym tomie (maszynopis powielony)]
- **Wiktorow J., 1986**, *Słownik prawniczy polsko-rosyjski*, przekł. i red. J. Wiktorow, Wrocław: PAN – Instytut Państwa i Prawa. [233 strony, z których ponad 40 zajmuje indeks rosyjskich odpowiedników terminów polskich; ok. 10.000 terminów i zwrotów]
- **Zobek T., 2007**, *Słownik terminologii prawniczej. Rosyjsko-polski*, Warszawa: wyd. C.H. Beck. [152 strony; ponad 6.000 haseł, z których każde stanowi odrębny artykuł]

Materiał poddany analizie

artykuły hasłowe słowników prawniczych z językiem rosyjskim i polskim, które mogą sugerować pełną odpowiedniość i odwracalność bliskich brzmieniowo terminów:

абсолюция absolucja, **банкротство** bankructwo, **жирант** żyrant,
здаток zadatek, **лицензедатель** licencjodawca,
неправда nieprawda, **одорология** odorologia, **параграф** paragraf,
реквизит(ы) rekwizyt(y), **справедливость** sprawiedliwość

Oczekiwania względem dwujęzycznego słownika przekładowego

Słownik przekładowy, łącząc w pary różnojęzyczne wyrażenia X i Y, powinien być rodzajem instrukcji o formule „zamiast X użyj Y”.

- **autor** автор

zatem: *autor utworu автор произведения*

(choć *umowa z autorem* to najczęściej *авторский договор*)

- **toga** тога (Zobek 2007)

Czy *toga sędziowska* to *судейская тога*?

Por.: «При осуществлении правосудия судьи облачаются в мантии» (ст. 21, п. 2 ФЗ «О статусе судей в Российской Федерации» в ред. от 21.06.1995 № 91-ФЗ)

RU ↔ PL: **абсолюция** absolucja PL ↔ RU: **absolucja** абсолюция

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuratzczyk 2019
—	абсолюция absolucja	абсолюция absolucja
Wiktorow 1986	Zobek 2008	Kuratzczyk 2019
—	absolucja абсолюция	absolucja абсолюция

Ekwiwalenty na gruncie religijnym: **абсолюция** - теологический термин для отпущения грехов; **absolucja** – in. rozgrzeszenie.

Jako termin prawny **абсолюция** – tylko w słownikach wyrazów obcych (ССИС) i ЭСБЕ 1890:

Абсолюция (т. е. объявление невинности, оправдание) – на юридическом языке означает приговор судьи, по которому обвиняемый по гражданским делам освобождается от предъявленных к нему требований, а по уголовным – от падавшего на него обвинения.

Jeśli koniecznie te terminy uwzględniać, to tylko w kierunku RU ↔ PL:

абсолюция (в юриспруденции) истор. 1. (по гражданскому делу) zwolnienie z odpowiedzialności cywilnej 2. (по уголовному делу) uniewinnienie

RU ↔ PL: **банкротство** bankructwo

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuratzczyk 2019
банкротство bankructwo, upadłość —, злостное bankructwo złośliwe, podstępne —, простое bankructwo proste zwykłe объявить банкротство ogłosić bankructwo	банкротство (несостоятельность) bankructwo, upadłość	банкротство upadłość, bankructwo <i>pot.</i> • банкротство физических лиц upadłość osób fizycznych • объявлять / объявить банкротство ogłaszać / ogłosić upadłość • потребительское банкротство upadłość konsumencka • преднамеренное банкротство bankructwo umyślne • фиктивное банкротство fikcyjne bankructwo

PL □ RU: *bankructwo* банкротство

Wiktorow 1986	Zobek 2008	Kuraczyk 2019
—	bankructwo банкротство bankructwo fikcyjne фиктивное банкротство bankructwo umyślne преднамеренное банкротство	bankructwo <i>pot.</i> банкротство • bankructwo fikcyjne фиктивное банкротство • bankructwo umyślne преднамеренное банкротство; □ upadłość

банкротство

- БЮС 2003 sugeruje, że *банкротство* to całkowity synonim terminu *несостоятельность*.
- W rosyjskim KC i KPC oraz ustawach federalnych termin *банкротство* pojawia się najczęściej w nawiasach bezpośrednio po terminie *несостоятельность* (np. ФЗ № 127-ФЗ от 26.10.2002 «О несостоятельности (банкротстве)»). Jednak analiza tekstów KK, kodeksu wykroczeń administracyjnych i ww. ustawy dowodzi, że termin *банкротство* występuje w nich często bez nawiasów i towarzyszącego mu synonimu, a jego znaczenie jest najwyraźniej węższe:
 - *банкротство* zakłada obecność winy umyślnej w doprowadzeniu do upadłości.
 - *несостоятельность* takiego elementu nie zawiera: terminy złożone *злостное банкротство*, *преднамеренное банкротство*, *умышленное банкротство*, *фиктивное банкротство* nie mają dubletów z rzeczownikiem *несостоятельность*.

bankructwo

- Słowo traktowane w słownikach ogólnych jako termin prawniczy (np. USJP 2003) nie występuje ani w polskich kodeksach, ani w ustawie Prawo upadłościowe.
- To potoczne określenie *upadłości*.
- Wyrażenia *umyślne bankructwo*, *celowe bankructwo* nie funkcjonują jako terminy. Por.: „upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa” (art. 49114a ustawy Prawo upadłościowe) oraz „kto będąc dłużnikiem kilku wierzycieli w sposób lekkomyślny doprowadza do swojej upadłości lub niewypłacalności” (art. 301 k.k. RP).
- Podstawowym ekwiwalentem terminu *банкротство* jest *upadłość*. Jeśli natomiast złożony termin rosyjski (typu *преднамеренное банкротство*) nie ma w polskim ekwiwalentu terminologicznego, słusznym rozwiązaniem wydaje się zastosowanie analogu brzmieniowego.

RU ↔ PL: **жирант** żyrant PL ↔ RU: **żyrant** жирант

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuraczyk 2019
—	жирант żyrant	жирант (<i>индоссант</i>) indosant, żyrant (<i>przest.: osoba przekazująca weksel</i>)
Wiktorow 1986	Zobek 2008	Kuraczyk 2019
żyrant жирант	żyrant жирант	żyrant 1. (<i>pot.: osoba poręczająca spłatę pożyczki</i>) поручитель 2. (<i>przest.: osoba przenosząca weksel przez indos</i>) индоссант, жирант <i>устар.</i>

zyrant жирант

- Czy *zyrant kredytu* to *жирант кредита / по кредиту*?

Weryfikacja

- *жирант кредита / по кредиту* – brak w dostępnych dokumentach prawnych FR;
- wyniki Google:
 - *жирант кредита* – 1 wystąpienie na stronie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Serbii
 - *жирант по кредиту* – brak w dokumentach prawnych FR; wyniki Google: 3 wystąpienia na stronach serbskich, 1 na bośniackiej
- Słowo *zyrant* znane jest ogółowi użytkowników języka w znaczeniu ‘poręczyciel pożyczki lub weksla’. Słowniki ogólne (USJP 2003, WSJP) kwalifikują je jako termin ekonomiczny i handlowy, tymczasem jest to jedynie określenie potoczne. Terminem prawnym jest właśnie *poręczyciel* i tylko takim posługuje się m.in. polski kodeks cywilny (art. 876. Istota umowy poręczenia). Jego rosyjskim ekwiwalentem jest *поручитель* (zob. np. art. 363 KC FR).

RU ↔ PL: **задаток** zadatek PL ↔ RU: **zadatek** задаток

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuraczyk 2019
задаток zadatek, zaliczka внести задаток wpłacić, uiścić zaliczkę	задаток 1. zadatek; 2. wadium	задаток 1. zadatek • внести задаток на приобретение квартиры wpłacić zadatek na zakup mieszkania 2. (для участия в торгах, аукционе) wadium • внести задаток для участия в торгах wnieść wadium dla udziału w przetargu
Wiktorow 1986	Zobek 2008	Kuraczyk 2019
zadatek аванс, задаток	zadatek задаток	zadatek задаток • wpłacać / wpłacić zadatek na zakup mieszkania вносить / внести задаток на приобретение квартиры; □ zaliczenie

здаток zadatek

- Oba terminy są powszechnie używane dla określenia ‘części należności wpłacanej z góry jako gwarancja dotrzymania umowy’. Ich istotę precyzują kodeksy cywilne:
w prawie rosyjskim głównie art. 380 KC FR (Понятие задатка. Форма соглашения о задатке), a w polskim – art. 394 (*Znaczenie zadatku*).
- Termin *здаток* pojawia się też w innych artykułach rosyjskiego kodeksu cywilnego, m.in. w art. 448 dotyczącym przetargów (Организация и порядок проведения торгов) jako określenie kwoty warunkującej udział w przetargu. Odpowiednim polskim terminem jest w tym wypadku *wadium*, a jego istotę konkretyzuje art. 704 k.c. RP.
- *Zadatek* stanowi zabezpieczenie wykonania umowy a zarazem formę odszkodowania za ewentualne jej niewykonanie, ponieważ „[...] w razie niewykonania umowy przez jedną ze stron druga strona może bez wyznaczenia

RU □ PL: лицензедатель licencjodawca

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuraczyk 2019
—	лицензедатель (лицензиар) licencjodawca	—

Wiktorow 1986	Zobek 2008	Kuraczyk 2019
licencjodawca лицензиар	licencjodawca лицензедатель (лицензиар)	licencjodawca лицензиар (сторона лицензионного соглашения)

лицензедатель licencjodawca

- Termin występuje (obok *лицензиар*) np. w *Wielkiej encyklopedii radzieckiej* (БСЭ, hasło **лицензионный договор**) i niektórych słownikach, ale w cytowanych tu źródłach terminologicznych (БЮС 2003, Барихин 2010) oraz w kodeksie cywilnym (np. art. 1235 KC FR: лицензионный договор) go nie ma. Jest *лицензиар*.
- Ze względu na budowę słowotwórczą znaczenie terminu *лицензедатель* jest bardziej „czytelne” niż *лицензиар* i pasuje jako nazwa jednej ze stron umowy (por. *грантодатель*, *лизингодатель*, *ссудодатель*), jednak określenie drugiej strony (*лицензиат*) – już nie (por. *грантополучатель*, *лизингополучатель*, *ссудополучатель*).
- Status terminologiczny słowa *licencjodawca* nie budzi wątpliwości. Brak go w kodeksie cywilnym, ale pojawia się w rozmaitych aktach prawnych (por. np. art. 77 Ustawy Prawo własności przemysłowej).
- Włączeniu hasła *лицензедатель* do słownika powinna towarzyszyć informacja o różnicy statusu terminologicznego między nim a jego ekwiwalentem

RU ↔ PL: **неправда** nieprawda PL ↔ RU: **nieprawda** неправда

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuraczyk 2019
неправда nieprawda, kłamstwo	—	—

Wiktorow 1986	Zobek 2008	Kuraczyk 2019
nieprawda ложь; фальшь; неправда	—	nieprawda неправда • poświadczenie nieprawdy (<i>przez funkcjonariusza publicznego w autentycznym dokumencie</i>) служебный подлог (<i>внесение должностным лицом в официальные документы заведомо ложных сведений</i>) • zeznanie nieprawdy дача заведомо ложных показаний

неправда nieprawda

- Nie są to terminy, lecz wyrazy słownictwa ogólnego o tożsamych znaczeniach (np. *говорить неправду* – *mówić nieprawdę*, *отличать правду от неправды* – *odróżniać prawdę od nieprawdy*), jednak kwestie związane z poświadczaniem czy zeznawaniem nieprawdy wydają się w sposób oczywisty związane z prawem i są regulowane zapisami kodeksu karnego.
- Może więc dziwić, że *неправда* nie występuje ani w rosyjskim KK, ani kodeksie postępowania karnego, ani w kodeksie wykroczeń administracyjnych. Brak wystąpień tego słowa również w kodeksie cywilnym, wodnym, leśnym, ziemskim, rodzinnym, a także w jakimkolwiek innym dostępnym akcie prawnym.
- Inaczej wygląda sprawa polskiego *nieprawda*. Słowo wielokrotnie pojawia się w tekście kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego, np. *wyłudzenie poświadczenia nieprawdy* (art. 112 k.k.), *zezna je nieprawdę* (art. 233 § 1 k.k.), *osoba uprawniona do wystawienia dokumentu, która poświadcza w nim nieprawdę* (art. 271 § 1 k.k.), *poświadcza iacv nieprawdę dokument* (art. 297 § 1

Nieprawda w rosyjskim przekładzie k.k. RP (źródło: Korpus UW)

art. 233 § 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje **nieprawdę** lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności [...]

Лицо, дающее показания, которые должны были бы послужить доказательством в судебном производстве или в другом производстве, проводимом на основании закона, и приводящее при этом ложные сведения или утаивающее правду, подлежит наказанию лишением свободы [...]

art. 271 § 1. Funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu, która **poświadcza** w nim **nieprawdę** [...]

Государственное должностное лицо или другое лицо, имеющее право оформлять документ, удостоверяющее в нем **ложные сведения** [...]

art. 272. Kto wyłudza **poświadczenie nieprawdy** przez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego [...]

Лицо, добивающееся нечестным путем **подтверждения ложных сведений**, используя обманное введение в заблуждение государственного должностного лица [...]

art. 297 § 1. Kto, w celu uzyskania dla siebie lub innej osoby kredytu, pożyczki bankowej, gwarancji kredytowej, dotacji, subwencji lub zamówienia publicznego, przedkłada fałszywe lub **stwierdzające nieprawdę dokumenty** [...]

Лицо, которое с целью получения для себя или для другого лица кредита, банковской ссуды, кредитной гарантии, дотации, субвенции, государственного или муниципального заказа представляет поддельные или **недостоверные документы** и сведения [...]

RU → PL: **одорология** odorologia
PL → RU: **odorologia** одорология

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuraczyk 2019
—	одорология odorologia	одорология odorologia

Wiktorow 1986	Zobek 2008	Kuraczyk 2019
—	—	—

одорология і осмология

- Wyraz rosyjski występuje w encyklopediach prawniczych (БЮС 2003, Барихин 2010), również w terminach złożonych *криминалистическая одорология* ‘dział kryminalistyki zajmujący się identyfikacją osób na podstawie śladów zapachowych’. Postać przymiotnikowa funkcjonuje w połączeniach typu: *одорологическая судебная экспертиза, одорологический след, одорологическая идентификация, одорологический метод, одорологическая лаборатория экспертно-криминалистического центра*.
- Bliski znaczeniowo termin *осмология* ‘nauka o zapachach i substancjach zapachowych’ (Комлев 2006) pomijany jest w rosyjskich leksykonach prawniczych i nie funkcjonuje w obiegu prawnym.

odorologia i osmologia w słownikach jednojęzycznych i **uzusie**

- Słownik języka polskiego (USJP 2003):

odorologia – *praw.* „dział kryminalistyki zajmujący się identyfikacją osób na podstawie zapachu”

osmologia – *med.* „nauka o właściwościach i działaniu zmysłu węchu oraz o jego zaburzeniach”.

- Kryminalistyka

- W publikacjach wymiennie *odorologia kryminalistyczna* i *osmologia kryminalistyczna*.
Inne terminy związane z badaniem śladów zapachowych tworzone są częściej od tematu *osmolog-*: *ekspertyza osmologiczna*, *ślad osmologiczny*, *identyfikacja osmologiczna*, *metoda osmologiczna* (rzadziej *odorologiczna*), *laboratorium osmologiczne*,
- W nazwach własnych: *Pracownia Badań Osmologicznych*, *Sekcja Biologii i Osmologii*, *Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Stołecznej Policji*.

Potrzebne wydają się uzupełnienia, naruszające symetrię analogów:

о́доло́гия osmologia, odorologia (*kryminalistyczna*)

oraz dodanie: **о́дологический** zapachowy, osmologiczny; □ **след**

osmologia (*kryminalistyczna*) **о́доло́гия**

RU ↔ PL: реквизит(ы) rekwizyt(y)

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuraczyk 2019
реквизиты Im rekwizyty, cechy □ векселя cechy weksla □ документа cechy dokumentu □ кассационной жалобы cechy skargi kasacyjnej	реквизиты rekwizyty, stałe elementy (np. pisma procesowego)	реквизит (отдельное место при заполнении бланка) pole, rubryka, pozycja, okienko, kratka • в реквизите «Дата рождения» проставляются число, месяц и год рождения w polu „Data urodzenia” należy wpisać dzień, miesiąc i rok urodzenia • реквизиты (обязательные данные, отсутствие которых лишает документ юридической силы) niezbędne dane (informacje wymagane w dokumencie, np. imię, nazwisko, adres, data urodzenia, numer konta itp.) • реквизиты договора dane umowy (nazwa, np. umowa sprzedaży, data i miejsce, dane stron, przedmiot umowy) • реквизиты паспорта (гражданина РФ) dane dokumentu tożsamości (obywatela FR) • реквизиты сторон dane stron (np. umowy) • платёжные реквизиты (банковские) dane do przelewu

PL ↔ RU: Jakie hasła kierują do

Hasło	Wiktorow 1986	Zobek 2008	Kuraczyk 2019
rekwizyt(y)	—	—	—
dane 2. (<i>niezbędne informacje wymagane w dokumencie</i>)	—	—	реквизиты (<i>обязательные данные, отсутствие которых лишает документ юридической силы</i>) ↔ dane dokumentu tożsamości реквизиты документа, удостоверяющего личность (...)
kratka (<i>miejsce do wpisywania danych</i>)	—	—	реквизит (<i>отдельное место при заполнении бланка</i>) ↔ w kratce „Data urodzenia” należy wpisać (...)
okienko 2. (<i>miejsce do wpisywania danych</i>)	—	—	реквизит (<i>отдельное место при заполнении бланка</i>) ↔ w okienku „Data urodzenia” należy wpisać (...)
pole (<i>rubryka do wpisywania danych</i>)	—	—	реквизит (<i>отдельное место при заполнении бланка</i>) ↔ w polu „Data urodzenia” należy wpisać (...)
pozycja 5. (<i>miejsce do wpisywania danych</i>)	—	—	реквизит (<i>отдельное место при заполнении бланка</i>) ↔ w pozycji „Data urodzenia” należy wpisać (...)
rubryka	—	графа	графа, реквизит (<i>отдельное место при заполнении бланка</i>) ↔ wypełnić rubrykę „Obywatelstwo” заполнить графу. «Гражданство»

RU □ PL: **справедливость** **sprawiedliwość**

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuratczyk 2019
справедливость sprawiedliwość, słuszność, zasadność отдать справедливость przyznać słuszność, справедливость восторжествовала sprawiedliwości stało się zadość	справедливость sprawiedliwość	справедливость sprawiedliwość • право справедливости prawo sprawiedliwości • принцип справедливости zasada sprawiedliwości • социальная справедливость sprawiedliwość społeczna • соблюдать справедливость przestrzegać sprawiedliwości • справедливость приговора sprawiedliwość wyroku

PL □ RU: **sprawiedliwość** справедливость

Wiktorow 1986

sprawiedliwość справедливость
 □ **formalna** формальная
 справедливость □ **materialna**
 материальная справедливость
 □ **społeczna** социальная
 справедливость

Zobek 2008

sprawiedliwość
 справедливость

Kuratczyk 2019

sprawiedliwość 1. справедливость • prawo
 sprawiedliwości право справедливости •
 przestrzegać sprawiedliwości соблюдать
 справедливость • sprawiedliwość społeczna
 социальная справедливость • sprawiedli-
 wość wyroku справедливость приговора •
 zasada sprawiedliwości принцип справедлив-
 вости 2. (sądownictwo) юстиция, право-
 судие • unikać / uniknąć sprawiedliwości
 избегать / избежать правосудия • **wymie-**
rzać / **wymierzyć** **sprawiedliwość**
 наказывать / наказать; □ **minister**; □
ministerstwo; □ **ręka**; □ **trybunał**; □ **wymiar**

PL □ RU: *sprawiedliwość* □□ *справедливость*

- **minister sprawiedliwości** министр юстиции
- **ministerstwo sprawiedliwości** министерство юстиции
- **ręka sprawiedliwości** рука правосудия
- **trybunał:** • **Trybunał Sprawiedliwości** (instancja wyższa TSUE; *skrót:* TS) Европейский суд • **Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej** (*skrót:* TSUE) Суд Европейского союза
- **wymiar sprawiedliwości** правосудие, юстиция

RU ⇌ PL: параграф paragraf
 PL ⇌ RU: paragraf параграф

Lichting 1989	Zobek 2007	Kuraczyk 2019
пара <u>г</u> раф paragraf	пара <u>г</u> раф paragraf	пара <u>г</u> раф paragraf • пара <u>г</u> раф гражданского <u>к</u> одекса paragraf kodeksu cywilnego

Wiktorow 1986	Zobek 2008	Kuraczyk 2019
paragraf параграф	paragraf пара <u>г</u> раф paragraf ustawy пара <u>г</u> раф закона	paragraf 1. (<i>kodeksu</i>) пара <u>г</u> раф • paragraf kodeksu cywilnego пара <u>г</u> раф гражданского <u>к</u> одекса 2. (<i>ustawy</i>) статья • paragraf ustawy статья <u>з</u> ак <u>о</u> на

Elementy struktury aktów prawnych

PL: **paragraf**

RU: **параграф**

- Jednozdaniowa, podstawowa jednostka podziału artykułów we wszystkich ustawach określanych jako kodeksy. W ustawach niebędących kodeksami artykuły dzielą się na ustępy (Dz.U. 2016 poz. 283:12).
 - Podstawowa jednostka redakcyjna rozporządzeń, w których może się dzielić na ustępy, ustępy na punkty, punkty na litery, litery na tiret, a tiret na podwójne tiret (Dz.U. 2016 poz. 283:23).
 - Nie występuje w Konstytucji RP, w której artykuły dzielą się na ustępy
- Podział na paragrafy dotyczy jedynie części kodeksu cywilnego i jest jednostką tekstu strukturalnie nadrzędną względem artykułu (*статья*).
 - Jednostkami strukturalnymi mogą być: *преамбула, часть, раздел, подраздел, глава, параграф, статья, пункт статьи, часть статьи (пункта), подпункт, абзац*. Jednak rzadko stosowane są wszystkie.
 - Nie występuje w Konstytucji FR, w której artykuły dzielą się na punkty

Wnioski

- Dwujęzyczne słowniki prawnicze z językiem rosyjskim i polskim obfitują w słowa bliskie brzmieniowo.
- Im bardziej zagłębiać się w analizę ich znaczeń, łączliwości i użycia, tym bardziej widać, że nie tak znów często odpowiadają sobie pod względem
 - zakresu znaczeniowego: *журант* – *żyrant*, *задаток* – *zadatek*, *реквизит(ы)* – *rekwizyt(y)*, *справедливость* – *sprawiedliwość*
 - łączliwości: *справедливость* – *sprawiedliwość*
 - uzusu: *банкротство* – *bankructwo*, *лицензедатель* – *licencjodawca*, *неправда* – *nieprawda*, *одорология* – *odorologia*, *параграф* – *paragraf*
- Pośrednim dowodem braku odpowiedniości jest (lub powinna być) asymetria między kierunkami słownika:
 - НИПРАВДА** неправда, ale w odwrotnym kierunku artykuł niepotrzebny
 - СПРАВЕДЛИВОСТЬ** sprawiedliwość, ale **SPRAWIEDLIWOŚĆ** 1. *справедливость* 2. (*sądownictwo*) *юстиция*, *правосудие*
 - ZADATEK** задаток, ale **ЗАДАТОК** 1. *zadatek* 2. (*для участия в торгах, аукционе*) *wadium*

Bibliografia

- Барихин А.Б., *Большая юридическая энциклопедия*, Москва, 2010: Книжный мир; http://enc.biblioclub.ru/Encyclopedia/89665_Bolshaya_yuridicheskaya_enciklopediya (dostęp 05.10.2023)
- БСЭ – *Большая Советская Энциклопедия*, Москва, 1969-1978; <http://bse.sci-lib.com/> (dostęp 05.10.2023)
- БЮС 2003 – *Большой юридический словарь*, составители: А.Я. Сухарев, В.Е. Крутских, А.Я. Сухарева, Москва, э-версия: <http://law.niv.ru/doc/dictionary/big-legal/index.htm> (dostęp 05.10.2023)
- Комлев Н.Г., *Словарь иностранных слов*, Москва, 2006.
- ЭСБЕ 1890 – *Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона*, СПб., 1890-1907: https://ru.wikisource.org/wiki/Энциклопедический_словарь_Брокгауза_и_Ефрона
- ССИС – *Современный словарь иностранных слов*, Москва, 2001.
- USJP 2003 – *Uniwersalny słownik języka polskiego*, red. S. Dubisz, t. I-IV, Warszawa: PWN.
- WSJP – *Wielki słownik języka polskiego*, red. P. Żmigrodzki; <https://wsjp.pl>

Źródła tekstów rosyjskich

- КС FR – *Гражданский кодекс Российской Федерации* от 18.12.2006 № 230-ФЗ (ред. от 23.05.2018); <https://base.garant.ru/10164072/> (dostęp 05.10.2023)
- КК FR – *Уголовный кодекс Российской Федерации* от 13.06.1996 № 63-ФЗ (ред. от 04.08.2023);
https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/ (dostęp 05.10.2023)
- *Национальный корпус русского языка*; <http://www.ruscorpora.ru>
- Федеральный закон № 127-ФЗ от 26.10.2002 «О несостоятельности (банкротстве)»; http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39331/ (dostęp 29.09.2023)
- Korpus UW – *Polsko-rosyjski Korpus Uniwersytetu Warszawskiego*; www.pol-ros.polon.uw.edu.pl (niedostępny od 2022 r.)

Źródła tekstów polskich

- k.c. RP – *Kodeks cywilny* (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r.) z późniejszymi zmianami;
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640160093/U/D19640093Lj.pdf> (dostęp 05.10.2023)
- k.k. RP – *Kodeks karny* (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.) z późniejszymi zmianami;
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970880553/U/D19970553Lj.pdf> (dostęp 05.10.2023)
- k.p.k. RP – *Kodeks postępowania karnego* (ustawa z dnia z dnia 6 czerwca 1997 r.) z późniejszymi zmianami;
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970890555/U/D19970555Lj.pdf> (dostęp 05.10.2023)
- Dz.U. 2016 poz. 283 – Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”;